

แผนการดำเนินงานปี 2527
โครงการวิจัยระบบการทำฟาร์ม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
เทอด เจริญวัฒนา

โครงการวิจัยระบบการทำฟาร์มเป็นโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือด้านทุนวิจัยจากยูเนสโก เป็นระยะเวลา 6 ปี เริ่มจากปี 2527 เป็นต้นไป งานของโครงการประกอบด้วยงานหลัก 3 ฝ่ายคือ พืช สัตว์ และสังคมที่ผสมผสานเข้าด้วยกันตามหลักการของระบบการทำฟาร์ม แผนงานในปีแรก มุ่งเพื่อให้ทราบสภาพทั่วไปของหมู่บ้านทั้งด้านการเกษตร เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนขนบ-ธรรมเนียมประเพณี งานส่วนใหญ่จะเป็นการสำรวจหมู่บ้านเพื่อให้ทราบสภาพในปัจจุบันใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป แผนงานที่ได้กำหนดไว้ในปีแรกมีดังนี้

ก. พืชศาสตร์ แบ่งเป็นโครงการย่อยดังนี้

1. Baseline survey of the project village by rapid rural appraisal (RRA)

เป็นการสำรวจหมู่บ้านของโครงการโดยวิธีการสำรวจแบบ RRA คือ ใช้ทีมประกอบด้วย นักวิชาการหลายสาขาวิชา เพื่อให้ทราบความเป็นอยู่ของเกษตรกร โดยเฉพาะทางด้านการเพาะปลูกว่ามีสภาพเป็นอย่างไรเพื่อจะได้หาทางปรับปรุงต่อไป

2. Monitoring the farmers' management practices of the existing cropping patterns in the project village

เป็นการติดตามศึกษาการจัดการดูแลรักษาเกี่ยวกับระบบการปลูกพืชที่มีอยู่ของเกษตรกรในหมู่บ้านของโครงการ

3. Testing the cropping patterns and component technologies

เพื่อทดสอบระบบการปลูกพืชและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องว่าเหมาะสมกับสภาพไร่นาของเกษตรกรหรือไม่เพียงไร เป็นการทดสอบที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของโครงการในสภาพไร่นาของเกษตรกร

4. Farmer participation in testing promising trials in the project village.

เป็นการทดสอบระบบการปลูกพืชที่เห็นว่าเหมาะสมในไร่นาของเกษตรกรในหมู่บ้านของโครงการ โดยให้เกษตรกรร่วมดำเนินการทดสอบ เกษตรกรจะมีส่วนร่วมดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนสุดท้าย ใกล้เคียง ผลที่ได้ย่อมจะตรงกับความต้องการของเกษตรกรและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร

5. Studies of well-established existing cropping systems outside the project village

เป็นการศึกษาระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมที่เกษตรกรปฏิบัติได้ผลดีอยู่แล้ว เพื่อนำไปเผยแพร่ในท้องถิ่นอื่นซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน เช่น ถั่วลิสงหลังนา งาก่อนข้าว ระบบพืชหมุนเวียน ข้าวไร่ และอื่น ๆ

ข. ศักยภาพสัตว์

1. Baseline survey of the project village

เป็นการสำรวจหมู่บ้านร่วมกับฝ่ายอื่นคือพืชและสังคม เพื่อให้ทราบความเป็นไปต่าง ๆ ของกิจกรรมเลี้ยงสัตว์ในระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนกิจกรรมหลักและการปรับปรุงต่อไป การสำรวจใช้วิธี RRA

2. Existing animal production systems in the Northeast

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และอดีตของกิจกรรมเลี้ยงสัตว์ ในปี 2527 จะเน้นศึกษากิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ

- อาหารสัตว์ในหมู่บ้าน โดยเน้นการใช้เศษวัตถุดิบเหลือใช้และผลพลอยได้จากการปลูกพืช
- ด้านประมง โดยเน้นการประมงในแหล่งน้ำขนาดเล็ก และการประมงที่ร่วมกับกิจกรรมอื่น
- ด้านการเลี้ยงสุกร เน้นศึกษาการเลี้ยงสุกรรายย่อย เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางปรับปรุงต่อไป จะเน้นการเลี้ยงแบบผสมผสาน โดยเปรียบเทียบกับการเลี้ยงระบบอุตสาหกรรมรายย่อย

3. Dairy farming in the Northeast

ศึกษากิจกรรมการเลี้ยงโคนม เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความสำเร็จของการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรรายย่อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน 3 หมู่บ้าน การสำรวจใช้วิธี RRA และจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเกษตรกร

4. Poultry raising in the villages

ศึกษาปัญหาพื้นฐานการเลี้ยงไก่ เป็ด และเป็ดเทศในหมู่บ้านและมุ่งแก้ปัญหาด้านโรคระบาดเป็นหลัก

ค. สังคมศาสตร์**1. Baseline survey of the project village**

เป็นการสำรวจหมู่บ้านของโครงการเพื่อทราบภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้าน โดยใช้วิธี RRA ร่วมกับฝ่ายอื่นคือพืชและสัตว์ การสำรวจใช้วิธี RRA

2. Household material usages, time budget, resource constraints and opportunities.

ศึกษาครัวเรือนในด้านการใช้ทรัพยากรและแหล่งที่มาของทรัพยากร การใช้แรงงานตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคและลู่ทางของระบบการเกษตรในหมู่บ้าน จะทำการจัดบันทึกตลอดเวลาและการเยี่ยมเยียนเป็นครั้งของเจ้าหน้าที่ของโครงการ